

Ἡ παραλία

θὰ ἐξηγειρόμεθα ἀκόμη ἐκ τοῦ ληθάργου τῆς δουλείας καὶ ἂν θὰ ἐθριάμβευον τότε τὰ ἀσθενῆ μας καὶ ὀλιγάριθμα ὄπλα, ἄνευ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας ἀνδρῶν ἐντελῶς ἀπολεμήτων, τοῦ Ρήγα, τοῦ Κοραΐ, τοῦ Σολωμοῦ.

Ὁ Σολωμός ὑπῆρξεν ὄχι μόνον ὁ μεγαλοφυέστερος καὶ δημιουργικώτερος τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν μεγαλοφυεστέρων ἐλλήνων. Τὸ ἔργον του τὸ ποιητικὸν ἤρθη εἰς ὕψος ἀνέφικτον καὶ ἡ ἐπίδρασις του ὅσον οὐδενὸς ὑπῆρξε μεγάλη. Ἄν ἔχωμεν σήμερον γλῶσσαν, ποίησιν, φιλολογοῖαν, ἢ τοῦλάχιστον τὴν ἐλπίδα νάποκτήσωμεν, μόνον εἰς τὸν Σολωμόν τὸ ὀφείλομεν, καὶ μόνον ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα του καὶ τὸ παράγγελμά του θὰ τὸ κατορθώσωμεν. Ὁλόκληρος ἡ ἐθνικὴ πνευματικὴ κίνησις, ἡ νεωτέρα μας φιλολογία ἡ εὐέλπις, εἰς τὸν Σολωμόν ἀνάγει τὴν ἀρχὴν της. Ἐκεῖνος ὑπῆρξεν ὁ ὕψιστος αὐτῆς ἱεροφάντης καὶ ὁ δημιουργός. Ἐκεῖνος ὠνειρεύθη ἐθνικὴν γλῶσσαν, ἐθνικὴν φιλολογοῖαν, ἐθνικὴν ποίησιν, ἔθνος μ' ἐλευθέραν καὶ ἀνεξάρτητον ζωὴν, κ' ἐκεῖνος μόνος ἴσχυσε νὰ πραγματοποιῆ τὸ μέγα καὶ γλυκὺ του ὄνειρον. Συνέλαθε τὸ σχέδιον — πόσον διαφέρει αὐτὸ τοῦ ὀνείρου! — καὶ ἔθηκε τὰς βάσεις. Ὁ θάνατος ὁ ἀπηνῆς τὸν κατέλαθεν ἐν μέσῳ τοῦ ἔργου του· ἀλλὰ τὸ πᾶν δὲν ἐχάθη. Ὁ Σολωμός ἔμεινεν ὁ μέγας διδάσκαλος καὶ ἐγεννήθησαν κατόπιν οἱ μαθηταί, οἱ ἐνσυνείδητοι ἢ ἀσυνείδητοι, οἱ κληθέντες νὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ συντελέσωσι τὸ ἔργον του. Καὶ οὕτω μίαν ἡμέραν τίς οἶδεν ἐὰν δὲν πραγματοποιηθῆ ἐξ ὀλοκλήρου τὸ μέγα καὶ γλυκὺ ὄνειρον τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ὁποῖου τὸ ἔργον ἐπέζησε, διότι ἤτο ἔργον ἀληθείας καὶ ζωῆς — καὶ δὲν γίνωμεν καὶ ἡμεῖς ἔθνος μὲ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον, τῶν ὁποίων τὸν πόθον ἐκληρονομήσαμεν τόσον ζωηρὸν ἀπὸ τοὺς προγόνους μας!...

Καὶ ἡ οἰκία ἐν ἡ ἐγγραφῇ ὁ ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν, — χίλιοι στρατοὶ δὲν ἀξίζουσι ὅσον ἐν ποίημα ἀθάνατον, — ἡ οἰκία ἐκεῖνη εὐρίσκεται ἐν Ζακύνθῳ. Ἐκεῖ, εἰς τὴν εὐανθῆ νῆσον ἐγεννήθη καὶ ἔγραψεν ὁ μέγας ποιητής. Τὸ κορυφωμα τῆς συνειδήσεως τῆς κοινωνίας της ὑπῆρξεν ὁ Σολωμός. Φαντάζεσθε δὲ πόσον πρέπει νὰ ἔχη δράσει ἠθικῶς καὶ προοδεύσει ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πολιτισμοῦ μία κοινωνία, πόσα ἄλλα πνεύματα ὑπέροχα νὰ ἐγέννησε διὰ τῶν αἰῶνων καὶ νὰ ἐκαλλιέργησεν ὡς προδρόμους, ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν, εἰς τὴν ἐντέλειαν νὰ γεννήσῃ, νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν σπλάγγων της τὸν μεγαλύτερον σχεδὸν ἄνδρα τοῦ ἔθνους. Τὸ θαῦμα τοῦτο, — καὶ θαῦμα, ὡς εἶπεν ὁ Ρενάν, εἶνε τὸ ἀπαξ γινόμενον, —

ἐπετέλεσεν ἤδη ἡ Ζάκυνθος, νομίζω δὲ ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη καὶ ἄλλων ἐκδουλεύσεων, ἵνα καταλάβῃ πρῶτην θέσιν ἐν τῇ καθύλου πνευματικῇ ζωῇ τοῦ ἔθνους καὶ νάξιώσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὴν κοινὴν προσοχὴν καὶ τὴν συμπάθειαν.

Τοιαύτην γῆν σαλεύει σήμερον καὶ δονεῖ ὁ ἀπαίσιος σεισμός· τοιαύτη κοινωνία ρηγνύει κραυγὴν ἀλγους καὶ ἀπογνώσεως καὶ ἐξαιτεῖται βοήθειαν καὶ συνδρομήν. Δὲν ἐπιδεικνύει μόνον τὴν ἀγῆρω καλλονὴν της, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀθάνατον δόξαν της. Τεῖνει τὴν χεῖρα ἰκέτιδα· ἀλλ' ἔχει τὴν ὑπερήφανον συναίσθησιν ὅτι ἀξίζει ὡς ἀνταμοιβὴν τὴν ἐλεημοσύνην ἐκεῖνην. Ἴδου δὲ ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη τῶν εὐγνωμονούντων ἐλλήνων τῇ γίνεται σήμερον πρόθυμος, πλουσία, οὐχὶ ὡς ἀπλοῦν φιλόανθρωπον κίνημα ἀνθρώπου ἐλεοῦντος τὸν ὁμοῖόν του, ἀλλ' ὡς ἐκχιλίσιμα ἀκούσιον ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῆς ὠραίας καὶ ἐνδόξου νήσου. Εἶνε πτωχὴ. Δὲν ἐντρέπεται νὰ το εἴπῃ. Ἄλλ' εἶνε ἐπίσης εὐέλπις, θαρραλέα καὶ φιλόπονος. Διὰ τῆς ὑλικῆς ἀρωγῆς τῶν ἀγαπώντων αὐτὴν καὶ συμπαθούντων πρὸς τὴν σημερινὴν δυστυχίαν της, θὰ ἐπουλώσῃ τὰς πληγὰς της καὶ θὰ ἐπιδείξῃ πάλιν εἰς τὸν κόσμον ὄψιν περικαλλῆ καὶ ἀνθηρᾶν. Οὕτω δὲ θὰ ἐπαληθεύσῃ, ἄς εὐχηθῶμεν, ὁ προφητικὸς στίχος τοῦ Σολωμοῦ, ὁ ἐπίτηδες, νομίζεις, διὰ τὴν ὠραίαν του πατρίδα γραφεῖς:

Τὸ χάσμα π' ἄνοιξε ὁ σεισμός κ' εὐθὺς ἐγένετο ἄνθη.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ZAKYNTHOS, EXE THARROS!

Τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος δυνατὸν νὰ ἔχη πολλὰς ἐλπίδας ἢ φιλογενεῖά του ὅμως, ἢ προθυμία του πρὸς θυσίας ὑπὲρ παντὸς σκοποῦ ἀφορώντος ἢ τὸ ἔθνος ὀλοκλήρον ἢ μερίδα τινὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ πάσχουσιν εἶναι ἀναντίρρητος καὶ ἐδείχθη πλειστάκις. Πάντες ἐνθυμοῦνται, πῶς καὶ οἱ ἔσω καὶ οἱ ἔξω Ἕλληνες προθυμότερα ἔσπευσαν νὰ προσφέρωσι γενναίας χρηματικὰς συνδρομὰς ὑπὲρ τῶν θυμάτων καὶ τῶν καταστροφῶν τῶν πρό τινων ἐτῶν ἐν Πελοποννήσῳ συμβάντων σεισμῶν. Εὐτυχῶς σήμερον παριστάμεθα θεαταὶ ὁμοίας παραδειγματικῆς τῶν ἀπανταχοῦ ὁμογενῶν ἡμῶν προθυμίας πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐκ τῶν τελευταίων φοβερῶν σεισμῶν παθόντων ἀδελφῶν ἡμῶν Ζακυνθίων. Δὲν ὑπάρχει γωνία γῆς ἐλληνικῆς εἴτε ἐλευθέρως εἴτε δούλως, δὲν ὑπάρχει: